

Onderwijsondersteuning handboek

**Zonneweg 4
9602 LN Hoogezand
0598 320091**

**Post:
Postbus 527
9600 AM Hoogezand**

www.nicobulderschool.nl

Handboek onderwijsondersteuning

Een handboek ten behoeve van een optimale begeleiding en ondersteuning van onze leerlingen.

INHOUD

1	Inleiding	1
2	Uitgangspunten	2
3	Handelingsgericht werken	4
3.1	Werken met groepsoverzichten en groepsplannen	4
3.2	Competenties leerkrachten	5
4	Variaties in ondersteuning	7
4.1	Preventief handelen	7
4.2	Proactief handelen	7
4.3	Licht curatief handelen	7
4.4	Schema ondersteuningsvormen	8
4.5	Toelichting ondersteuningsvormen	9
4.6	Wie doet wat?	11
4.7	Plannen en evalueren	11
5	Administratie onderwijsondersteuning	12
5.1	Het groepsboek	12
5.2	Het planningsboek	13
5.3	Het zorgboek	13
5.4	Het schoolondersteuningsprofiel (SOP)	14
6	Definitie “zorgleerling”	16
6.1	Schoolvorderingen	16
6.2	Specifieke ondersteuning	16
7	Ontwikkelingsperspectiefplan	18
7.1	Opbrengsten ontwikkelingsperspectiefplan	20
7.2	Wie doet wat?	20
8	Samenwerking	22
8.1	Partnes in de onderwijsondersteuning	22
8.2	Partners in de zorg	24
9	Toetsing	26
10	Afsluiting	27
11	Schoolklimaat	29
12	Afspraken en regels	31

1 Inleiding

Dit handboek, geschreven voor alle medewerkers op de school, is er op gericht leerkrachten te ondersteunen bij het leveren van onderwijsondersteuning aan leerlingen. Daarbij wordt rekening gehouden met de uitgangspunten van de wet Passend Onderwijs. Het (digitale) 'Handboek Onderwijsondersteuning' is een hulpmiddel voor leerkrachten bij het uitvoeren van de afspraken. Daarnaast informeert het handboek overige belanghebbenden over de werkwijze rond Passend Onderwijs op onze school.

De structuur waarin de ondersteuning wordt geleverd is eenduidig: begrippen, procedures en afspraken zijn beschreven en het gebruik van de verschillende formats wordt getoond in de bijlagen.

Jaarlijks worden de leerkrachten in de gelegenheid gesteld om adviezen, suggesties, aanbevelingen en wijzigingsvoorstellen omtrent de inhoud van dit handboek aan te bieden. Daarnaast kunnen nieuwe inzichten en/of wettelijke regels de inhoud van dit handboek beïnvloeden. De directie stelt het handboek jaarlijks bij en legt het voor aan de MR.

Uitgangspunten Handboek Onderwijsondersteuning

1. Praktische informatie voor alle medewerkers die werkzaam zijn op de Nico Bulderschool.
2. Uniformiteit in begrippen, herkenbare werkwijze en eenduidige procedures bij het bieden van ondersteuning en begeleiding.
3. Definiëren kenmerken van een leerling met specifieke onderwijsbehoeften.
4. Systeem en werkwijze ondersteuning en begeleiding moet voor de leerling effectief en voor de leraar efficiënt zijn.
5. Het handboek beschrijft een samenhangend systeem overeenkomstig de beginselen van Passend Onderwijs.

2 Uitgangspunten

De school gaat er vanuit dat elke leraar een professional is, die de ondersteuningsmaatregelen voor leerlingen goed overdenkt, analyseert en organiseert. Deze analyse en planning wordt vastgelegd en met betrokkenen besproken. Bovendien evalueert de professional op een systematische en efficiënte wijze de effecten van zijn handelen en legt hij deze effecten, maar ook de daar uit voortvloeiende aanbevelingen en afspraken vast.

Belangrijke voorwaarden van een effectieve en efficiënte uitvoering van de ondersteuning van een leerling zijn:

- een goede samenwerking en een heldere communicatie tussen de leerling, ouders en betrokken leraren
- voorkomen van onnodige administratie en dubbele werkzaamheden in de verslaglegging
- de ondersteuning van en door collega's en de zorgcoördinator
- een effectieve samenwerking tussen de leerkrachten, de zorgcoördinator en de directeur

Richtlijnen onderwijsondersteuning

Voor de school gelden de volgende richtlijnen op het gebied van ondersteuning en begeleiding:

1. De school kan preventieve, proactieve en licht curatieve ondersteuning verlenen aan haar leerlingen.
2. De school hanteert voor haar ondersteuningsbeleid de wettelijke deugdelijkheids-eisen die het toezichtkader van de onderwijsinspectie (zie bijlage I) aan zorg en begeleiding stelt én de door het samenwerkingsverband 20.01 vastgestelde basisondersteuning (zie bijlage II)
3. De leerkrachten voldoen aan de professionele eisen zoals vastgelegd in het Besluit Bekwaamheidseisen.

De school voldoet aan de eisen die gesteld zijn voor de zogenoemde basisondersteuning van leerlingen. Dit houdt onder andere in:

- Leerkrachten werken volgens de afspraken zoals beschreven in dit handboek.
- Leerkrachten werken samen met collega's.
- Leerkrachten werken zo nodig met inzet van de expertise van andere scholen.
- Leerkrachten werken samen met de ketenpartners.
- Leerkrachten bieden ook zonder diagnose of indicatiestelling licht curatieve ondersteuning aan leerlingen.
- De ondersteuning wordt planmatig uitgevoerd.

De school geeft steun aan alle leerlingen. Ook aan hen die daar, op grond van hun specifieke eigenschappen, om vragen. Deze steun kan de school veelal zelf regelen en leveren, omdat het past binnen de kaders van het eigen schoolondersteuningsprofiel (zie bijlage III) Soms is de ondersteuning vanuit de eigen school niet genoeg en heeft een leraar behoefte aan hulp bij het bieden van de juiste onderwijsondersteuning aan een leerling.

Deze hulp en ondersteuning voor de leerkracht kan, afhankelijk van afspraken binnen het samenwerkingsverband, bestaan uit:

1. Collegiale consultatie, begeleiding of coaching.
2. Vragen van een consult bij een specialist.
3. Stellen van een diagnose bij een leerling.
4. Gelegenheid tot scholing.
5. Praktische ondersteuning (evt. onderwijsassistent, klassenassistent).
6. Extra budget om de leerkracht in de gelegenheid te stellen specifieke onderwijsondersteuning te bieden.

3 Handelingsgericht werken

Centraal bij het handelingsgericht werken staat de vraag: wat heeft de leerling nodig om het volgende doel te bereiken? Daarbij gaat de leerkracht niet uit van de belemmeringen en handicaps van de leerling, maar van de mogelijkheden en kansen van de leerling. De leerkracht werkt hierbij met leerlijnen, cruciale leermomenten en referentiepunten. Genoemde begrippen worden gebruikt bij passend onderwijs en het handelingsgericht werken.

Op basis van een goede analyse van de groepsresultaten en het onderzoeken van sociale componenten en competenties stelt de leerkracht de onderwijsbehoeften voor alle leerlingen vast. Hij/zij maakt daarbij per vakgebied een groepsoverzicht. Dit doet de leerkracht voor technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen.

Een leerkracht op onze school werkt volgens de cyclus van planmatig handelen: Voor een toelichting op dit handelingsgericht werken op de school verwijzen wij naar de literatuur rond het handelingsgericht werken en de zogenaamde 1-zorgroute. De school heeft een scheamtische weergaven van haar jaarcyclus rond het handelingsgericht werken in een "jaarplan HGW" opgenomen (zie bijlage IV).

3.1 Werken met groepsoverzichten en groepsplannen

In een groep doen zich vaak grote verschillen voor tussen leerlingen. De leerkracht moet het onderwijs zo inrichten dat tegemoet gekomen kan worden aan die verschillen. De leerkracht zal voor een bepaalde vooraf afgesproken periode een plan moeten hebben om adequaat om te gaan met die verschillen. Bij het maken van groepsplannen gaat het niet alleen om de verschillen, maar het gaat juist om de zoektocht naar de overeenkomsten. Welke leerlingen kunnen samenwerken in het volgende traject? Welke leerlingen werken op ongeveer hetzelfde niveau? Hoe zal ik aanbod van de leerstof organiseren?

Om overzicht te houden over het complexe gebeuren in de klas worden er eisen gesteld aan het planmatig handelen van de leerkracht. Hoe kan een leerkracht vanuit gegevens over leerlingen een planmatig aanbod creëren, waarin zowel de verschillen tussen leerlingen als het onderwijs in de groep goed tot zijn recht komt. Leerlingen moeten onderwijs ontvangen dat bij hen past.

Om dit in kaart te brengen maken we gebruik van groepsoverzichten en groepsplannen. We gebruiken de groepsplannen vanuit de methode. Daarnaast maken we een uitgebreid groepsoverzicht, waarin o.a. de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen worden genoemd.

Uitgangspunt bij het opstellen van groepsoverzichten en groepsplannen zijn de onderwijsbehoeften van leerlingen, zowel op pedagogisch als op didactisch gebied. Op didactisch gebied spreken we van instructiebehoeften en op pedagogisch gebied van ondersteuningsbehoeften. De instructiebehoefte van een leerling wordt bepaald door een aantal factoren:

- doelen die behaald moeten worden in een bepaalde periode

- de didactische aanpak die het best past bij deze groep leerlingen.
- materialen die we kunnen inzetten.

Om instructiebehoefte te kunnen bepalen moet de leerkracht zicht hebben op de leerlijnen, deze moet als het ware over een helikopterview beschikken boven de methode. Daarnaast is het goed, dat de leerkracht op de hoogte is van de door de overheid gestelde kerndoelen en de inhoud en opbouw van de referentielijnen. Naast deze kennis moet de leerkracht ook weten op welke manieren leerlingen leren.

Ondersteuningsbehoefte is de behoefte aan pedagogische ondersteuning van een kind. Vanuit het model voor adaptief onderwijs is het voor de hand liggend om de basisbehoefte van leerlingen centraal te stellen (competentie, autonomie en relatie). Het is dus belangrijk om in het groepsoverzicht de behoeften van de leerlingen duidelijk weer te geven. Het pedagogisch handelen van de leerkracht richt zich op het vervullen van die ondersteuningsbehoefte. Daarnaast is het de bedoeling dat de leerling op efficiënte wijze kennis neemt van de leerstof en vaardigheden aanleert. Soms alleen, soms in tweetallen, dan weer in groepjes. De ene keer met hulp van de leerkracht, een andere keer met behulp van een tutor of een interactief computerprogramma. Zelfstandig werken en leren van leerlingen is daarbij een belangrijke voorwaarde tot succes. Toch valt of staat het leerrendement van een groep bij de didactische kwaliteiten van de leerkracht. Het anticiperen op de instructiebehoefte van de leerlingen is een belangrijk, maar ook moeilijk onderdeel, van het klassenmanagement.

Bij het werken met groepsplannen is het belangrijk dat alle leerlingen, zowel sterk als zwak, de kans krijgen om zelfstandig te kunnen werken en te leren, zodat ieder het gevoel heeft dat ze 'op eigen houtje' kunnen presteren.. Door clustering van de instructie- en ondersteuningsbehoefte krijgt iedere leerling voldoende aandacht. De leerkracht volgt het onderwijsproces van de verschillende subgroepen en kan zo nodig bijsturen en/of tijdig ingrijpen.

Leerlingen die ondanks preventieve en proactieve zorg uit de boot dreigen te vallen komen in aanmerking voor curatieve zorg. Zij hebben een achterstand (opgelopen) en er zal worden geprobeerd, deze achterstand weg te werken. Wat er zal worden gedaan aan de kern van het probleem waardoor die achterstand is opgelopen, hoe en door wie, wordt beschreven in het groepsplan of, indien uitweiding gewenst is, in een leerlingplan.

In uitzonderlijke gevallen is die achterstand, om uiteenlopende redenen, niet in te halen en gaat de leerling volgens een aangepast programma werken. Het werken met deze leerlingplannen passen wij n beperkte mate toe. In de meeste gevallen bieden groepsoverzichten en groepsplannen voldoende mogelijkheden om de juiste onderwijsondersteuning te bieden. In een volgend hoofdstuk van dit handboek zullen wij onze omgang met meer individuele leerlingplannen, ontwikkelingsperspectiefplannen toelichten.

3.2 Competenties leerkrachten

Een leerkracht die werkzaam is op de school moet bij het verlenen van de juiste ondersteuning en begeleiding in staat zijn om te diagnosticeren, een groepsoverzicht, een groepsplan en ontwikkelingsperspectief op te stellen en hiernaar te handelen.

De zorgcoördinator ondersteunt de leerkracht daarbij op verschillende manieren en met verschillende rollen. De zorgcoördinator treedt afwisselend op als procesbegeleider, opdrachtgever, adviseur, informant, medeonderzoeker of overlegpartner. Hieronder staan de specifieke competenties voor het bieden van adequate ondersteuning en begeleiding voor leerkrachten in het regulier basisonderwijs beschreven:

1. Een leerkracht is in staat om op adequate wijze de administratie van het groepsboek, het planningsboek en de zorgmap bij te houden.
2. Een leerkracht is in staat om een groepsoverzicht (GO) en een groepsplan (GP) te schrijven, uit te voeren en te evalueren. Bovendien kan de leerkracht in samenwerking met de zorgcoördinator een leerlingplan (LP) voor een leerling met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen, schrijven, uitvoeren en evalueren.
3. Een leerkracht is in staat om in samenwerking met de zorgcoördinator een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften te ontwikkelen, schrijven, uitvoeren en evalueren.
4. Een leerkracht heeft kennis van de vakinhoudelijke doorgaande lijn, ontwikkelingspsychologie en van de meest voorkomende belemmeringen en handicaps van zorgleerlingen in het regulier basisonderwijs.
5. De zorgcoördinator is het eerste aanspreekpunt voor leerkrachten bij de uitvoering van het onderwijsondersteuningsbeleid in de school, is innoverend en onderhoudt een goede werkrelatie met iedere afzonderlijke leerkracht. De zorgcoördinator heeft, naast taakhoudelijke kennis, voldoende bekwaamheden op het gebied van gespreksvaardigheden, coachingsvaardigheden en teamleidingsvaardigheden.
6. De directeur van de school is de onderwijskundig leider en daarmee eindverantwoordelijke voor een deugdelijke uitvoering van het onderwijsondersteuningbeleid van de school.

4 Variaties in ondersteuning

De school onderscheidt drie vormen van ondersteuning in de basisondersteuning:

1. Preventief handelen
2. Pro-actief handelen
3. Licht curatief handelen

4.1 Preventief handelen

Leerkrachten richten hun onderwijs zodanig in, dat zij hun onderwijs afstemmen op hun leerlingen, met als doel het leerproces effectiever te laten verlopen. Een leerling moet de lessen kunnen volgen. Het mag niet voorkomen dat een les veel te moeilijk voor een leerling is, of dat de leerlingen zich vervelen omdat de aangeboden stof veel te gemakkelijk is. De school werkt met verschillende niveaugroepen per jaargroep (de basis-, de zorg- en de plusgroep). Het aanbod wordt beschreven in groepsplannen.

Passend onderwijs houdt in dat het onderwijs, zoveel als mogelijk, afgestemd is op de verschillende leer- en ontwikkelingsmogelijkheden van de leerlingen. De leerkracht sluit aan bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Deze preventieve ondersteuning is gebaseerd op het handelingsgericht werken en het opbrengst gericht werken in onze school. De werkroute staat bekend als de 1-zorgroute.

4.2 Proactief handelen

De leerkracht toont in zijn planningsboek aan dat hij het onderwijsaanbod afstemt op de specifieke onderwijsbehoeften en hulpvragen van de leerlingen. In het planningsboek is aangegeven welke (groep) leerlingen, op welk moment van de dag of week, specifieke ondersteuning krijgen. De activiteiten worden, waar mogelijk, kort en bondig geëvalueerd.

4.3 Licht curatief handelen

De licht curatieve ondersteuning van de school is primair gericht op het wegwerken van achterstanden bij leerlingen en het aanpakken van problemen die zich voordoen. Het gaat hier ook om het corrigeren van wat fout is gegaan, of niet volgens wens is verlopen in de aanpak of opvang van leerlingen met sociaal-emotionele problemen.

Leerlingen met een achterstand van een half jaar of meer worden gedefinieerd als zorgleerling, tenzij de school kan aantonen dat de ontwikkeling van de leerling volgens verwachting is. De curatieve ondersteuning staat planmatig beschreven in groeps- of leerlingplannen.

4.4 Schema ondersteuningsvormen

	Signaleren	Aanpak	Noteren	Frequentie?
1.	Signaleren fouten dagelijks werk	Analyse welk probleem Gesprek met leerling Voor- of verlengde instructie Extra oefenen tot het probleem is opgelost	Dagplanning Werkroute: wie, wat, wanneer Korte evaluatie	Dagelijks
2.	Signaleren veel fouten in methodetoetsen	Analyse welk probleem Gesprek met leerling Voor- of verlengde instructie Extra oefenen tot het probleem is opgelost Huiswerk indien nodig Gesprek met ouders indien noodzakelijk	Dagplanning Werkroute: wie, wat, wanneer Korte evaluatie	1 week bij afronding van het blok
3.	Signaleren CITO- IV score of een groot verschil tussen deze score en de score van vorige keer Je verwacht dat dit probleem op te lossen is binnen het GP	Analyse welk probleem Gesprek met leerling Voor- of verlengde instructie Instructie- of ondersteuningsbehoefte in GO beschrijven Huiswerk indien nodig Gesprek met ouders indien noodzakelijk	Groepsoverzicht Groepsplan Groepsbespreking	Max. 10 weken
4	Signaleren CITO –IV of groot verschil tussen deze score en de score van vorige keer. Je verwacht dit probleem niet op te lossen binnen het GP	Analyse welk probleem Gesprek met leerling Instructie- of ondersteuningsbehoefte in GO beschrijven Indien noodzakelijk: <ul style="list-style-type: none">- huiswerk indien mogelijk- gesprek met ouders- gesprek ZC	Groepsoverzicht Groepsplan Leerlingbespreking LP opstarten	Max. 2x10 weken
5.	Signaleren CITO- V-score of groot verschil tussen deze score en de score van vorige keer. Je verwacht dit probleem niet op te lossen binnen het GP Er is sprake van, of een vermoeden van, de aanwezigheid van een stoornis (dyslexie, dyscalculie, IQ, TOS etc)	Analyse welk probleem Gesprek met leerling Eventueel nader onderzoek naar reden van de stagnatie Instructie- of ondersteuningsbehoefte in GP of LPbeschrijven Indien noodzakelijk: <ul style="list-style-type: none">- huiswerk indien mogelijk- gesprek met ouders- gesprek ZC opstarten LP	Groepsoverzicht Groepsplan Leerlingbespreking LP of OPP keuze maken	Max 2x 10 weken
6.	Wanneer in verband met de onderwijsbehoefte van de leerling moet worden	Intern bespreken ZC + LP Consultatiegesprekken Onderzoek deskundige	Groepsoverzicht Groepsplan Leerlingbespreking	Max 10 weken

	afgeweken van de leerstof passend bij zijn/haar leerjaar	LP> OPPvanaf groep 6. Voor de groepen 1 t/m 5: voorlopig OPP Gesprek met leerling Huiswerk indien mogelijk Gesprek met ouders	LP > OPP	
--	--	--	----------	--

4.5 Toelichting ondersteuningsvormen

Stap 1: Preventief handelen

Leerlingen met achterstanden en/of leerlingen waarvan de ontwikkeling stagneert, blijven niet onopgemerkt.

Observeren, analyseren, differentiëren. De leerling komt in aanmerking voor nader onderzoek van de leerkracht. De leerkracht past de instructie van de leerstof (tijdelijk)aan. De leerkracht werkt met groepsoverzichten, groepsplannen en dagplanning en evaluatie.

Stap 2: Proactief handelen

De leerling heeft extra tijd voor oefenen nodig. De leerling begrijpt de leerstof op de aangeboden wijze niet. Een alternatieve leerroute is noodzakelijk. De leerling heeft behoefte aan extra steun en begeleiding.

De leerkracht gaat na op welke wijze er in aanbod, instructie of verwerking (tijdelijk) gedifferentieerd kan worden. Vaststellen alternatieve leerroute (GP) en meer tijd om te oefenen. Verzamelen van nadere gegevens voor nader onderzoek in het logboek. De leerkracht beschrijft zo nodig instructie- of ondersteuningsbehoefte in het groepsplan (GP). Bij het benoemen van onderwijsbehoeften van een leerling geeft de leerkracht in het GP aan welke doelen worden nagestreefd en wat het kind (extra) nodig heeft om deze doelen te bereiken.

Stap 3: Licht Curatief handelen

Leerlingen met grote achterstanden (half jaar of meer) en/of leerlingen waarvan de ontwikkeling stagneert blijven niet onopgemerkt. Na analyse van de problemen (en afhankelijk van het resultaat ervan) komt de leerling in aanmerking voor planmatige ondersteuning.

De leerkracht schrijft een concrete probleemstelling en maakt een probleemanalyse (beschrijven in het GP of een LP). Hij/zij gaat na wat de belemmering in het leren veroorzaakt. De leerkracht gaat na wat er nodig is om het onderwijsleerproces weer op gang te brengen. Hij/zij overweegt een nadere diagnose of hulp van externe deskundigen, maar gaat eerst na waarom hij handelingsverlegen is. De leerkracht consulteert zo nodig een andere leerkracht of de zorgcoördinator. Daarna volgt indien wenselijk aanmelding voor een leerlingbespreking (LB).

Problemen kunnen zich voordoen als de leerkracht onvoldoende weet van een leerling om de onderwijsbehoeften te bepalen. Nader onderzoek kan uitkomst bieden, maar dat

onderzoek kan alleen opgestart worden wanneer de onderzoeksvraag van de leerkracht concreet uitgewerkt is. Het onderzoek en de onderzoeksvragen worden door de leerkracht uitgewerkt. Daarin staat ook te lezen wat de leerkracht al gedaan heeft en waarom hij handelingsverleggen is.

Begeleiding voor de leerkracht:

- een collega werkt mee aan collegiale consultatie
- de zorgcoördinator treden op als adviseur en coach van de leerkracht
- de zorgcoördinator zorgt er voor dat de juiste procedure wordt doorlopen
- de leerkracht en de zorgcoördinator melden de leerling voor een consultatiegesprek bij een deskundige
- de leerkracht toont aan dat hij de ouders voldoende op de hoogte heeft gesteld
- de leerkracht en de zorgcoördinator stellen samen een GP of LP op

Uitwerking procedure aanmelding voor een consultatie

De leerkracht informeert de ouders en vraagt om toestemming de leerling in een consultatiegesprek te bespreken. De ouders geven toestemming. De leerkracht zorgt ervoor dat de ouders het toestemmingsformulier volledig invullen en ondertekend retourneren. Bij geen toestemming van de ouders wordt de overweging voor een anoniem consult overwogen.

De leerkracht stuurt, via de zorgcoördinator, de deskundige de volgende documenten:

- het toestemmingsformulier van de ouders
- relevante documenten betreffende de leerling
- toetsgegevens uit het CITO-LOVS: overzicht individueel leerlingrapport
- handelingsplannen met evaluaties of een concrete hulpvraag met goed onderbouwde analyses
- verslagen van externe deskundigen

Stap 4 en 5: Extra ondersteuning voor de leerkracht

De onderwijsbehoeften van de leerling zijn wel bekend, maar hieraan kan in de huidige groep of met de huidige werkwijze van de leerkracht niet voldaan worden. De leerkracht en de zorgcoördinator onderzoeken de mogelijkheden om de onderwijssituatie zodanig te veranderen opdat er aan de onderwijsbehoeften van de leerling voldaan kan worden. Zo nodig wordt de directeur hierbij betrokken (aanpassen werkplek, gebouw, aanschaf materialen, andere leerkracht, e.d.).

Stap 6: Leerlingplan (LP) of Ontwikkelingsperspectief Plan (OPP)

Wanneer de hulpvraag van de leerling zéér specifiek is, kan ervoor worden gekozen om een (handelingsgericht) leerlingplan(LP) voor die leerling op te stellen. De leerkracht en de zorgcoördinator doen een verzoek tot nader onderzoek door een specialist (evt).

psychologisch onderzoek met intelligentiebepaling) bij de deskundige. Zo'n onderzoek is nodig bij het ontwikkelen van een verplicht OPP

Een OPP is een voorziening om leerlingen met zeer specifieke onderwijsbehoeften passend onderwijs te bieden.

De leerkracht schrijft in samenwerking met de zorgcoördinator een OPP.

De leerkracht en de zorgcoördinator zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het zorgdossier.

4.6 Wie doet wat?

	Leerkracht	Zorgcoördinator/ Intern begeleider	Deskundige(n)
Taken	Leerkracht gebruikt de administratiemappen	Procesbewaking van de dossiervorming	Uitvoering aangevraagde consultatie
Vorbereiding	Registreren, signaleren, analyseren, diagnosticeren	Coach en adviseur van de leerkracht	Consult via mail, telefoon, direct contact
Uitvoering	Planmatig handelen: GP, LP, OPP	Ondersteuning bij LGP, LP en OPP procesbewaking Aanmelding consultatie	Expertise inzetten Advisering aanpak Onderzoek
Regie in proces	Regie naar ouders	Regie extern	Regie richting samenwerkingsverband
Procesbewaking	Evalueren	Controleren van overzichten, plannen en evaluaties	Advisering leerkracht en zorgcoördinator

4.7 Plannen en evalueren

De school werkt systematisch, structureel en cyclisch aan het optimaliseren van het onderwijs aan haar leerlingen. Hierbij maakt zij gebruik van de routines van het handelingsgericht werken welke weer gebaseerd is op de plan-do-check-act-methode; de PDCA-cyclus.

De PDCA-cyclus vindt plaats in de verschillende formats van de plannen (GP, LP, OPP) maar ook werk- en ontwikkelplannen, schoolbrede resultaten, trajecten, projecten of andere groepsoverstijgende- en/of schoolactiviteiten worden geëvalueerd.

Het jaarplan maakt het cyclisch werken aan onderwijsondersteuning en onderwijsontwikkeling zichtbaar. Elke activiteit wordt vergezeld van een werkwijze, methodiek of format om de eenduidigheid in taal en methodiek te garanderen.

5 Administratie onderwijsondersteuning

Op onze school is het verzamelen, noteren en bewaren van de belangrijke gegevens van de leerlingen, op eenduidige wijze, één van de manieren om de doorgaande lijn te bewaken. Het is een hulpmiddel bij de begeleiding van de leerlingen, het plannen van het onderwijsproces en het communiceren over de ontwikkeling van leerlingen.

De leerkracht is verantwoordelijk voor het onderwijsproces van alle leerlingen uit zijn groep, ook voor de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Hierdoor neemt de noodzaak om nauwgezet te administreren en te plannen toe. Informatie afkomstig van ouders, collega's, toetsgegevens, observaties en informatie van externen is daarbij belangrijk om een totaalbeeld, integrale beeld, van de leerling te krijgen.

Het bijhouden, registreren en vastleggen van de gegevens rondom het onderwijsproces vindt plaats in het planningsboek, het groepsboek en zorgboek. De gegevens worden bij allerlei doeleinden gebruikt zoals: groeps- en leerlingenbesprekingen of contacten met ouders en instanties. Daarbij wordt rekening gehouden met de Algemene Verordening Persoonsgegevens.

In groep 1 t/m 8 worden de volgende mappen gebruikt:

- een groepsboek (zwart)
- een planningsboek (blauw)
- een zorgboek (groen)

De school is drukdoende met het digitaliseren van de administratie. De school implementeert het leerlingvolg- en administratiesysteem Parnassys. De groene map wordt momenteel vervangen door de PrnasSys systematiek.

5.1 Het groepsboek

1. De groepsleerkracht zorgt aan het begin van het schooljaar voor de inrichting van het groepsboek.
2. Het groepsboek blijft in principe in het lokaal op het bureau, zodat invallers er direct gebruik van kunnen maken.
3. De groepsleerkracht houdt het gehele schooljaar het groepsboek bij.
4. De groepsboeken worden jaarlijks bekeken tijdens een zogenaamde interne audit. Afspraken over de inhoud worden dan geëvalueerd en indien nodig aangepast.
5. De checklist voor het groepsboek is als volgt:
 - Levensbelang
 - Algemeen
 - Info leerlingen (NAW-gegevens)
 - Regels en afspraken

- Aankruislijsten
- Beoordelingen leerlingen
- Ontruimingsplan

5.2 Het planningsboek

1. De groepsleerkracht zorgt aan het begin van het schooljaar voor de inrichting van het planningsboek.
2. Het planningsboek blijft in principe in het lokaal op het bureau, zodat invallers er direct gebruik van kunnen maken.
3. De groepsleerkracht houdt het gehele schooljaar het planningsboek bij.
4. De planningsboeken worden jaarlijks bekeken tijdens een zogenaamde interne audit. Afspraken over de inhoud worden dan geëvalueerd en indien nodig aangepast.
5. De checklist voor het planningsboek is als volgt:
 - Lesrooster
 - Aankruislijsten (bovenbouw)
 - Dagplanning

5.3 Het zorgboek

1. De groepsleerkracht zorgt aan het begin van het schooljaar voor de inrichting van het zorgboek
2. Het zorgboek blijft in principe in het lokaal op het bureau, zodat invallers er direct gebruik van kunnen maken.
3. De groepsleerkracht houdt het gehele schooljaar het zorgboek bij.
4. De zorgboeken worden jaarlijks bekeken tijdens een zogenaamde interne audit. Afspraken over de inhoud worden dan geëvalueerd en indien nodig aangepast.
5. De checklist voor het zorgboek is als volgt:
 - Het zorgoverzicht
 - Cito's
 - Groepsoverzichten en groepsplannen per vakgebied
 - Eigen info

5.4 Het schoolondersteuningsprofiel (SOP)

Elke school moet beschikken over een helder schoolondersteuningsprofiel. In dit profiel geeft de school aan welke ondersteuning de school leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte kan bieden.

Op basis van het door de school vastgestelde schoolondersteuningsprofiel kan worden afgewogen of een leerling met een specifieke ondersteuningsbehoefte extra onderwijsondersteuning kan ontvangen op onze school of binnen ons samenwerkingsverband. Deze ondersteuning kan variëren van licht curatief en tijdelijk van aard, tot intensief en langdurend of van structurele aard. Als eerste uitgangspunt geldt dat de leerling deze zorg op onze school ontvangt binnen de reguliere ondersteuningsstructuur.

In de zogenaamde Zorgladder (zie bijlage V) maken wij de te nemen stappen zichtbaar in een procesbeschrijving van toenemende onderwijsondersteuning. Daarbij valt te denken aan aanvullende ondersteuning, het inschakelen van zowel interne- als externe deskundigen voor het nader onderzoeken van de ondersteuningsvraag of het aanvragen van extra budget om aanvullende ondersteuning te kunnen bieden

Het kan voorkomen dat de school leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte niet voldoende adequaat kan begeleiden en dat leerlingen hierdoor aangewezen zijn op een andere school met een meer passend ondersteuningsprofiel.

Binnen de scholen van ons bestuur, het Openbaar Basisonderwijs Hoogezand-Sappemeer, zijn er diverse plaatsingsvarianten waar het Passend Onderwijs betreft. In eerste instantie binnen de eigen scholen van de organisatie, daarnaast zijn er samenwerkingspartners op diverse terreinen als wij de ondersteuningsmogelijkheden voor een leerling zelf niet “in huis” hebben.

Plaatsingsvariant	Ondersteuningsvariant	Toetsingsdocument
Op school van aanmelding (“regulier”)	Basisondersteuning	Handboek Onderwijsondersteuning met beschrijving van de interne ondersteunings- en zorgstructuur
Op school van aanmelding (“regulier met zorg”)	Basisondersteuning met een arrangement	Schoolondersteuningsprofiel (SOP) met beschrijving van (on)mogelijkheden in de onderwijsondersteuning voor “maatwerk” dat buiten de basisondersteuning valt
Op andere basisschool (“bao-bao”)	Basisondersteuning (met een arrangement)	Bestuurondersteuningsprofiel (BOP) met overzicht van SOP’s van de scholen en bovenschools georganiseerde ondersteuningsmogelijkheden.
Op Speciaal Basis Onderwijs (“verwijzing”)	SBO basisondersteuning (met arrangement)	Schoolondersteuningsprofiel SBO
Op Speciaal Onderwijs (“verwijzing”)	SO basisondersteuning (met arrangement)	Schoolondersteuningsprofiel SO (cluster 1, 2, 3 of 4)

De scholen van ons bestuur werken nauw samen om elke leerling een goede “onderwijsplek” te geven, Het bestuur beschikt hiertoe over een (bovenschools) multidisciplinair ondersteuningsteam.

In dit team hebben een coördinator Passend Onderwijs, een orthopedagoog, een gedragsspecialist en de zorgcoördinatoren van onze scholen zitting.

Het Ondersteuningsteam is een (inhoudelijke) kenniskring waarbij het “matchen” van onderwijsbehoefte en onderwijsondersteuning centraal staat.

6 Definitie “zorgleerling”

Een leerling met specifieke onderwijsbehoefte noemen we meestal een ‘zorgleerling’. In de wet op het Passend Onderwijs is het woord ‘zorg’ geheel verdwenen. In plaats daarvan wordt over ‘ondersteuning’ gesproken. Kortom: de ‘zorgleerling’ is met de komst op de wet Passend onderwijs een leerling die aanvullende specifieke ondersteuning in het onderwijs nodig heeft. De onderwijsloopbaan van deze leerling verloopt niet naar verwachting. De leerling valt op of valt uit.

De leerkracht gaat bij het bepalen van de juiste onderwijsondersteuning van een leerling met een specifieke ondersteuningsbehoefte uit van de volgende signalen:

- Schoolvorderingen van de leerling.
- Mogelijkheden van de leerling gerelateerd aan de beperkingen of belemmeringen van die leerling.

6.1 Schoolvorderingen

Leerlingen die een specifieke onderwijsbehoefte hebben, krijgen extra ondersteuning van de leerkracht. Op basis van de informatie uit het leerlingvolgsysteem bepaalt de leerkracht of de leerling extra begeleiding of specifieke ondersteuning nodig heeft.

In een analyse gaat de leerkracht na of - en zo nodig waarom - de ontwikkeling van de leerling stagneert. Soms is er echter geen sprake van een achterstand van een half jaar of meer, maar wel van een stagnatie. Hierbij kan men denken aan een tijdelijke terugval in resultaten, stagnatie door leerproblemen, gedragsproblemen, sociaal-emotionele problemen of dyslexie.

De leerkracht moet ook zeer alert zijn bij stagnaties van leerlingen - vooral bij meer- en hoogbegaafde leerlingen (bijv. terugval van I naar III score) - alsmede de specifieke onderwijsbehoeften van deze leerlingen.

Uitval of stagnatie kan worden vastgesteld met behulp van de volgende instrumenten:

- Handelingsgerichte observaties en beoordeling van het dagelijkse leerlingwerk
- Toetsen van het leerlingvolgsysteem.
- De metingen op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling.

6.2 Specifieke ondersteuning

In de praktijk zijn er ruwweg drie groepen leerlingen die voor aanvullende, specifieke ondersteuning in aanmerking komen:

- Leerlingen met ernstige leer- en/of gedragsproblemen.
- Leerlingen met beperkingen (belemmering of handicap) of stoornissen.
- Leerlingen met (andere dan hierboven vermelde) specifieke onderwijsbehoeften.

Kenmerk van een stoornis en beperking is dat deze onomkeerbaar zijn en daarmee – in ieder geval door het onderwijs – niet te verhelpen. Maar leerkrachten kunnen er wel rekening mee houden. Bijvoorbeeld met het benoemen van medische, pedagogische of didactische ondersteuningsbehoeften.

Uitgangspunt van de school is, dat leerlingen met een beperking of een stoornis op onze school onderwijs kunnen volgen, tenzij er een alternatieve aanpak, zeer specifieke ondersteuning of er (te) veel extra tijd nodig is om de gestelde doelen te halen. Daarnaast mag de stoornis of beperking de dagelijkse gang van zaken in de klas of de veiligheidsbeleving van andere leerlingen in geen geval in gevaar brengen. De aanpak en doelen staan beschreven in het leerling- of groepsplan.

Incidenteel lukt het een leerling niet om de gestelde doelen (kerndoelen) van de basisschool te halen. Voor die leerlingen wordt – na gedegen onderzoek - een ontwikkelingsperspectief (OPP) ontwikkeld.

7 Ontwikkelingsperspectiefplan

Met de komst van Passend Onderwijs (augustus 2014) zijn er nieuwe afspraken rond de onderwijsondersteuning van kinderen met specifieke onderwijsbehoeften.

Er zijn twee soorten OPP's:

Verplicht OPP: in het regulier basisonderwijs is een ontwikkelingsperspectiefplan(OPP) alleen verplicht voor die leerlingen voor wie een beroep gedaan wordt op extra ondersteuning. Deze extra ondersteuning wordt daarbij gedefinieerd als ondersteuning die via het samenwerkingsverband loopt en waarvoor het samenwerkingsverband middelen toewijst. Voor ondersteuning die binnen de basisondersteuning van de school valt, is het opstellen van een OPP niet verplicht.

Gewenst OPP: Er zijn echter ook leerlingen die binnen de basisondersteuning vallen, maar voor wie een OPP nodig, maar dus niet verplicht, is. De school heeft dan ook de keuze om binnen de basisondersteuning toch voor enkele kinderen een OPP op te stellen als dat gezien de leer- en/of gedragsontwikkeling wenselijk is. Als school kiezen wij ervoor dat we een gewenst Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opstellen wanneer we in verband met de onderwijsbehoefte van de leerling moeten afwijken van de leerstof passend bij zijn/haar leerjaar.

Voor de leerlingen uit groep 6 t/m 8 spreken we van een gewenst of verplicht OPP. Voor leerlingen t/m groep 5 spreken we mog van een voorlopig OPP. Dit noemen we voorlopig, omdat bij deze leerlingen nog te veel onzekerheden zijn in verband met hun ontwikkelingsprongen. We kunnen voor deze jonge leerlingen nog geen uitstroomperspectief vaststellen maar zullen een inschatting maken op basis van de gemiddelde uitstroomverwachting van de school en/of het opleidingsniveau van de ouders.

Intensiveren

Als school kiezen wij bij uitval, over het algemeen eerst voor een intensivering van het basisaanbod van het betreffend vakgebied. Denk dan aan meer instructie- en verwerkingstijd. Pas als langdurige intensivering telkens onvoldoende resultaat heeft, breekt het moment aan dat een andere ondersteuning of aanpassing van het aanbod overwogen moet worden. Men kan dan, bijvoorbeeld, denken aan een situatie waarbij een leerling met ernstige leesachterstand of rekenachterstand ondanks langdurige intensivering van het basisaanbod onvoldoende voortgang boekt. De school kan dan, in overleg met de leerling, ouders en deskundigen op basis van verwachtingen afwijken van het reguliere programma.

Dispenseren

De school kan dan bijvoorbeeld kiezen te dispenseren, waarbij bepaalde (complexe) stof die niet essentieel is voor de uitstroombestemming vervalt en er dus ruimte ontstaat om relevante stof (herhaald) te behandelen.

Compenseren

De school kan ook kiezen om bepaalde uit te voeren bewerkingen te compenseren met het toestaan van het gebruik van hulpmiddelen.

In het OPP beschrijft de school de doelen die een leerling kan halen. Het biedt handvatten waarmee de leerkracht het onderwijs kan afstemmen op de onderwijsbehoeften van de leerling. En het laat zien naar welk vervolgonderwijs de school, samen met de leerling en diens ouders, toewerkt.

De verplichte onderdelen van een ontwikkelingsperspectiefplan zijn wettelijk vastgelegd en moeten de verwachte uitstroombestemming van de leerling, de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming, een opsomming van de belemmerende- en stimulerende factoren en een beschrijving van de aan te bieden ondersteuning en begeleiding en, indien aan de orde, de afwijking van het basisaanbod bevatten

Ons OPP heeft een plek in het cyclisch proces van planmatig handelen binnen het handelingsgericht werken van de school. In de groeps- en leerlingbespreking heeft het OPP een plaats. De leerkracht stelt, in samenwerking met de zorgcoördinator of een externe deskundige, het OPP op. De leerkracht is de uitvoerder van het OPP en blijft verantwoordelijk voor de regie over het onderwijs aan deze leerling. Alles gaat in samenspraak met de zorgcoördinator, de ouders en waar mogelijk de leerling.

Het verdere traject van een OPP is beschreven met tussen- en einddoelen passend bij de mogelijkheden van de leerling en de school. Als einddoel dient te zijn aangegeven dat er een goede aansluiting wordt gecreëerd naar een vervolgschool. Aangezien het OPP (waarschijnlijk) gedurende de hele basisschool gecontinueerd moet worden moet er sprake zijn van een teambesluit.

Het OPP wordt ondertekend door de ouders en een vertegenwoordiger van de school en worden minimaal tweejaarlijks met de ouders geëvalueerd. Eventuele aanpassingen zijn mogelijk. Deze worden schriftelijk vastgelegd en door ouders en school ondertekend. De voortgang van de leerling wordt minimaal vier keer per jaar geëvalueerd.

Leerlingen met een OPP volgen, in bepaalde gevallen, geen volwaardig onderwijs. Het is daarom noodzaak om een OPP spaarzaam toe te passen. Voorwaarde bij het ontwikkelen van het (verplicht) ontwikkelingsperspectiefplan met aangepaste lagere einddoelen is dan ook dat de beschreven leerlijn onderbouwd is met gegevens van een extern onderzoek; de cognitieve en eventueel gedragsmatige belemmeringen moeten op deskundige wijze vastgesteld en beschreven zijn. Bij een OPP waarbij de einddoelen van het basisonderwijs niet behaald worden is een psychologisch onderzoek met intelligentiebepaling voorwaarde vaak een voorwaarde.

Omgekeerd geldt dat een afwijkend ontwikkelingsverloop, dan wel een grillig ontwikkelingsverloop, aanleiding kan zijn voor een nieuw onderzoek, waarbij dat onderzoek de school meer duidelijkheid moet verschaffen over mogelijke oorzaken van die problematiek. Deze informatie wordt gebruikt bij het maken van een ontwikkelingsperspectief. Vervolgonderzoek kan met name nuttig zijn als het onderbouwde eindperspectief voor de leerling na de eerste tussenevaluaties (een half jaar na de start) onhaalbaar blijkt. Dat is immers in tegenspraak met eerdere bevindingen en inzichten en geeft daarmee twijfel over de juistheid van de gekozen aanpak en/of doelen van de individuele leerlijn.

In het verlengde hiervan ligt de vraag of de belemmeringen van de leerling nog wel binnen de zorgbreedte van de school passen. Dat kan zowel door gedragsmatige belemmeringen het geval zijn, als door een cognitieve problematiek die dusdanig groot is dat ze de mogelijkheden voor (extra) instructie en begeleiding tijdens de verwerking van leerstof in de school te boven gaan. Dan komt mogelijk het perspectief van een eventuele plaatsing op school met een ander ondersteuningsprofiel of zo nodig een SBO, SO een VSO of een regionaal expertisecentrum in beeld.

Ook voor hoog- en meerbegaafde leerlingen die kampen met problemen bij het volgen van het reguliere programma kan een OPP zinvol zijn. Wellicht zijn deze leerlingen gebaat bij een alternatieve leerroute, een meer uitdagende aanpak, aangepaste en aanvullende leerstof (verrijkingsprogramma), een verdiepings- of versnellingsprogramma. Voor sommige hoogbegaafde leerlingen is het wenselijk om de basisschool in een periode korter dan acht jaren te doorlopen. Bij het versneld doorlopen van de basisschool kan een OPP functioneel zijn, om toch op systematische en transparante wijze de specifieke vorderingen van de leerling te volgen.

Ook leerlingen die een achterstand hebben opgelopen door hun specifieke gedragsproblemen kunnen een OPP krijgen. Ook deze leerlingen hebben problemen met het volgen van het onderwijs binnen het reguliere programma. Een specifiek onderwijsprogramma of een alternatieve leeuweg kan deze leerlingen helpen om toch de meeste kerndoelen van het primair onderwijs te halen. Met gerichte (externe of interne) hulp, huiswerk en/of ondersteuning van de ouders kan een achterstand – opgelopen door gedrags- of attitudeproblemen – ingehaald worden. Soms veranderen leerlingen in hun houding nadat zij bepaalde medicijnen zijn gaan gebruiken. Het OPP is er op gericht de opgelopen achterstand in te halen. Dit geldt ook voor leerlingen die een grote achterstand hebben opgelopen. Dat kan zijn door een ernstige of langdurige ziekte, immigratie of verhuizing.

7.1 Opbrengsten ontwikkelingsperspectiefplan

De inspectie van het onderwijs gaat tijdens haar onderzoek na of de school kan aantonen of leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zich naar verwachting (dus volgens de gestelde tussendoelen (beschreven in het OPP) ontwikkelen. Het is dus belangrijk dat de school tussentijds (ten minste twee keer per jaar) het OPP systematisch evalueert. Tussenevaluaties vinden frequenter plaats namelijk binnen de groeps- en leerlingbesprekingen.

7.2 Wie doet wat?

Activiteit	Wie	Wanneer
Opstellen OPP	Groepsleerkracht samen met ZC	Start schooljaar, bij nieuwe instroom
Bespreken opzet OPP	Groepsleerkracht samen met ZC, ouders en (waar mogelijk) leerling	Start schooljaar, bij nieuwe instroom.
Tussenevaluaties	Leerkracht die de onderwijsactiviteiten uitvoert	Na elk cito-toetsmoment

	samnen met ZO en ouders (waar ogelijk) leerling	
Evaluatie OPP en overdracht volgende leerkracht	Huidige en nieuwe leerkracht en ZC	Eind schooljaar

8 Samenwerking

Soms is het voor leerlingen wenselijk of nodig dat er contact wordt gezocht met specialisten of deskundigen om bijvoorbeeld meer inzage in de ondersteuningsehoefden van leerlingen te krijgen.

De school beschikt over een groot netwerk van deskundigen en specialisten. We maken onderscheid in partners in de zorg en partners in de onderwijsondersteuning.

8.1 Partners in de onderwijsondersteuning

Consultatie van deskundigen

Een deskundige consulteren betekent in de praktijk dat de leerkracht, de zorgcoördinator en een deskundige of specialist een leerling doorspreken. Gezamenlijk worden leer- en gedragsproblemen van een leerling besproken, geanalyseerd en gemonitord. Samen komt men tot een aanbeveling voor een plan van aanpak. De deskundige of specialist, kan de school ondersteunen bij de optimalisering van het zorgsysteem. De uitvoering van de consultatie gebeurt periodiek door een gedragspecialist of een orthopedagoog. Dit kunnen zowel interne deskundigen, verbonden aan ons bestuur, als externe deskundigen zijn.

Onderzoek kan deel uitmaken van de probleemanalysefase. Een psychologisch en/of didactisch onderzoek is daarbij onderdeel van de handelingsgerichte diagnostiek.

De deskundige biedt een vorm van hulp bedoeld om leerkrachten die leerlingen met een belemmering of een specifieke handicap in hun groep hebben met (ortho)pedagogische, didactische en diagnostische aanwijzingen te ondersteunen. Hierbij dragen zij bij aan de verbreding van de ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften door het vergroten van de deskundigheid van de leerkracht, door een collegiale consultatie, eenmalige observatie en/of ambulante begeleiding.

De zorgcoördinator is verantwoordelijk voor de communicatie tussen betrokkenen.

De zorgcoördinator draagt zorg voor juiste communicatie tussen leerkracht en de deskundige of specialist. Voor een goede uitvoering van de begeleiding wordt verwacht dat de route van de Zorgladder (zie bijlage V) doorlopen wordt.

De begeleiding door de deskundige of specialist kan bestaan uit:

- Hulp aan de leerkracht en/of de zorgcoördinator bij het stellen van een specifieke hulpvraag (advies of consult)
- Het uitvoeren (of adviseren van) aanvullend onderzoek
- Ondersteunen van de leerkracht bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van een LP of OPP
- Observeren van werkmomenten met de leerling. Deze observaties zijn vooral bedoeld om bouwstenen te verzamelen voor een adequate advisering. Het uitschrijven van een plan behoort tot de verantwoordelijkheden van de leerkracht
- Verwijzen naar geschikte remediërende materialen en methodieken

Het Ondersteuningsteam Passend Onderwijs

Het bestuur beschikt over een multidisciplinair ondersteuningsteam.

In dit team hebben de volgende leden zitting:

- Coördinator Passend Onderwijs
- Orthopedagoog (generalist)
- Gedragsspecialist
- De zorgcoördinatoren van de scholen

Het Ondersteuningsteam is een (inhoudelijke) kenniskring waarbij het “matchen” van onderwijsbehoefte en onderwijsondersteuning centraal staat. Het ondersteuningsteam vormt de kern van het in praktijk brengen van Passend Onderwijs binnen de scholen. Voorop staat het denken vanuit mogelijkheden en oplossingen, optimistisch, met een pedagogische transparante blik.

Het ondersteuningsteam wordt op aanvraag kortdurend aangevuld met (externe) specialisten op het gebied van gedragsproblematiek, leerproblematiek, medische problematiek en overige voorkomende problematiek waarbij het gewenst is om de kennis van het ondersteuningsteam uit te breiden.

Het ondersteuningsteam heeft de volgende doelstellingen;

- Optimaliseren van de basisondersteuning.
- Versterken van de ondersteuningsstructuur conform de beleidsdocumenten.
- Werken aan uniformiteit.
- Versterken van de deskundigheid en het professioneel handelen, waarbij men zich richt op het aansluiten bij de ondersteuningsbehoeften van zowel leerkrachten, als leerling(en) en ouders.
- Onderhouden van het saamhorigheidsgevoel onder scholen.
- Adresseren van onderwijsinhoudelijke, pedagogische en gedragsmatige vraagstukken op de scholen.
- Uitzetten van snelle, passende acties n.a.v. van casuïstiek en intervisie.
- Implementeren van kennis van actuele gedragsmatige-, leergereleerde- en pedagogische vraagstukken d.m.v. themabijeenkomsten.

Middels casuïstiek worden leerlingen, anoniem of met toestemming van ouders, besproken. Leerlingen waarbij het de school (van eerste aanmelding) niet lukt om onderwijsbehoefte en onderwijsondersteuning op elkaar aan te sluiten. Doelstelling is om een dergelijke aansluiting wel te realiseren.

Besproken wordt wat de beste oplossing is voor een leerling. Daarbij worden de stappen van de plaatsingsvarianten in volgorde doorlopen.

Het ondersteuningsteam komt elke twee weken een dagdeel bij elkaar. De bijeenkomsten lopen volgens een vaste structuur:

- Kennis nemen en implementeren van beleid.
- Vakinhoudelijke thema's en actuele vraagstukken adresseren
- Casuïstiek.

Het ondersteuningsteam ontmoet elkaar in een vaste ruimte. Deze ruimte is tevens de vaste werkplek voor de coördinator, orthopedagoog en gedragspecialist. Hier is plek voor een orthotheek, waar scholen boeken en materialen kunnen lenen. Het beheer van de orthotheek wordt gedaan door een lid van het Ondersteuningsteam

8.2 Partners in de zorg

GGD – de jeugdgezondheidszorg op school

In de provincie Groningen wordt de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0-19 jaar uitgevoerd door GGD Groningen. Tot de leeftijd van 4 jaar gaan ouders met hun kinderen daarvoor naar het consultatiebureau. Vanaf het vierde jaar komen de medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg op de basisschool. De Jeugdgezondheidszorg doet het volgende tijdens de basisschoolperiode:

Spreekuur

De meeste ouders hebben wel eens vragen of twijfels over de groei en ontwikkeling van hun kind. Bijvoorbeeld: Mijn kind is veel kleiner dan klasgenootjes. Is dat normaal? Ik vind het lastig om grenzen te stellen voor mijn kind. Hoe kan ik dat verbeteren? Mijn kind kan moeilijk meekomen met sport. Kan ik daar wat aan doen? Eet mijn kind wel goed? Met al deze vragen kunt u terecht bij de Jeugdgezondheidszorg van GGD Groningen. Het maakt daarbij niet uit in welke groep uw kind zit.

De verpleegkundige houdt regelmatig spreekuur op school of het Centrum voor jeugd en gezin. Op school is bekend waar en wanneer dit spreekuur is.

Onderzoek van gehoor, gezichtsvermogen, lengte en gewicht

Ouders van kinderen in groep 2 en 7 vullen een vragenlijst in en de kinderen worden (na instemming van ouders) onderzocht. Ouders kunnen een gesprek aanvragen.

Vaccinaties

Alle 9-jarige kinderen ontvangen een uitnodiging van de GGD voor de vaccinaties DTP en BMR. Ze worden gevaccineerd om te voorkomen dat ze besmettelijke ziektes als bof, mazelen of rode hond krijgen.

Alle 12-jarige meisjes ontvangen ook nog 2 keer een uitnodiging voor de HPV-vaccinatie. Deze vaccinatie is bedoeld om hen te beschermen tegen baarmoederhalskanker.

Informatie over gezondheid en opvoeding

Ook op de website van GGD Groningen is veel informatie te vinden over gezondheid en opvoeding. Bijvoorbeeld over zindelijkheid, de seksuele ontwikkeling, pesten of ruzies tussen kinderen. Kijk hiervoor op www.ggd.groningen.nl/jeugd-opvoeding. Ook hanteert de GGD verschillende protocollen, o.a. het protocol zeden zaken en maatschappelijke onrust

Casemanager Sociaal team Zuid

De casemanager probeert hulp te bieden in een vroegtijdig stadium aan school, ouder(s) en kind(eren) door:

- hulp te bieden aan ouder(s) bij opvoedingsvragen, om zodoende de leerprestaties en het gedrag (op school) en het welbevinden van het kind te verbeteren
- leerkrachten te ondersteunen en/of begeleiden
- met de school/leerkracht te verhelderen wat de oorzaak is van het probleem van het kind op school
- ouders te begeleiden naar gespecialiseerde hulpverlening
- te bemiddelen tussen school, de leerkracht en het gezin, waarbij het kind centraal staat

De casemanager zal mogelijke betrokkenen rondom een gezin coördineren. Deze casemanager is op structurele momenten aanwezig in onze school. Op school is bekend waar en op welk moment het spreekuur is.

Sociale kaart

Tot slot beschikt de school nog over een ruim aanbod van hulpverleners en ketenpartners in de regio. Dit noemen wij de sociale kaart (zie bijlage VI)

9 Toetsing

Een leerkracht krijgt de hele dag informatie over wat een leerling kan en wat hij nog moet leren. Dat doet hij, onder andere door beurten te geven, werk na te kijken en toetsen uit lesmethodes af te nemen. Door daarnaast twee keer per jaar de toetsen van Cito af te nemen, kijkt een leerkracht weer even met een frisse blik naar de leerlingen. In de ouderfolder “Uw kind duidelijk in beeld” (zie bijlage VII) zet CITO op een rijtje hoe de volgtoetsen van Cito in elkaar steken en wat de resultaten betekenen. In de toetskalender (zie bijlage VIII) geeft de school een overzicht van de toetsen die zij in een schooljaar inzet.

10 Afsluiting

Het advies van de basisschool naar het vervolgonderwijs is gebaseerd op de meerjarige ontwikkeling van de leerling, zoals die zichtbaar wordt in het leerlingvolgsysteem van de school.

Wij maken hierbij gebruik van de zogenaamde “Plaatsingswijzer”.

Bij de Plaatsingswijzer staan de (digitale) toetsgegevens uit het leerlingvolgsysteem vanaf groep 6 centraal. Er wordt hierbij gekeken naar de ontwikkeling van de leerling bij begrijpend lezen, rekenen en wiskunde, technisch lezen en spelling

Binnen de Plaatsingswijzer wordt gewerkt met de vaardigheidsscores van Cito. Met de vaardigheidsscores kan nauwkeurig gekeken worden waar een leerling het best op zijn plek is. De denkwijze achter deze scores is gebaseerd op het nauwkeurig volgen van de ontwikkeling van kinderen, met alle vertragingen en versnellingen die zich daarin door de jaren heen in voor kunnen doen. De plaatsingswijzer bestaat uit een tabel waaruit af te lezen is aan welke normen de toetsuitslagen van CITO moeten voldoen om te passen bij een wenselijk schoolniveau.

Hoewel het gebruik van de Plaatsingswijzer een belangrijke rol speelt in het kunnen bepalen welke vorm van voortgezet onderwijs het best past bij de leerling, is de Plaatsingswijzer niet de enige en doorslaggevende factor in deze procedure. Naast schoolprestaties wordt ook gekeken naar zaken als interesses en voorkeuren, frustratietolerantie (doorzettingsvermogen), aanpakgedrag (structuur) en sociaal-emotionele ontwikkeling. Alle beschikbare informatie over het kind leidt dus tot het uiteindelijke advies.

Profielen

Per schoolniveau zijn er vier profielen waarop een leerling kan worden geadviseerd. Dit heeft ermee te maken, dat een leerling niet altijd voldoet aan de eisen, die vereist zijn voor het betreffende onderwijs-niveau (VWO, HAVO, VMBO TL, VMBO KL, VMBO BL, Pro). Voor sommige profielen is het nodig, dat de basisschool extra informatie aanlevert. De school van voortgezet onderwijs krijgt door het gekozen profiel een indicatie mee van het niveau van de leerling in relatie het betreffende onderwijsniveau, en van eventueel wenselijke aanvullende begeleiding.

Het basisprofiel is het vereiste niveau voor het betreffende onderwijsniveau.

Het plusprofiel is het profiel voor leerlingen die m.b.t. het betreffende onderwijsniveau wat over lijken te hebben en misschien in de toekomst kunnen opstromen naar een hoger niveau

Het bespreekprofiel is het profiel voor leerlingen die niet geheel voldoen aan de eisen voor het betreffende onderwijsniveau. Zo kan er zich een situatie hebben voorgedaan in het (school)leven van de leerling, waardoor het presteren op school tijdelijk negatief is beïnvloed. Door middel van een schriftelijke onderbouwing geeft de basisschool aan op grond waarvan men van mening is, dat de leerling toch een plek zou moeten krijgen binnen het betreffende onderwijsniveau.

Het disharmonisch profiel is het profiel voor leerlingen die, op basis van het leerlingvolgsysteem, niet aan de eisen voor het betreffende onderwijsniveau lijken te voldoen, maar waarvoor de verklaring gevonden wordt in een gediagnosticeerde leerstoornis (bijv. dyslexie) of een diagnose op sociaal-emotioneel gebied (bijv. pdd-nos). Ook hierbij geldt, dat de basisschool een schriftelijke onderbouwing aanlevert.

LWOO

Als een kind aanvullende ondersteuning nodig heeft op het vmbo, kan het in aanmerking komen voor leerwegondersteunend onderwijs (Lwoo). Hiervoor moet het wel aan bepaalde eisen voldoen. Een commissie binnen het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs, waarbij de school is aangesloten, beslist over de toekenning van 'de aanwijzing lwoo'. Met zo'n aanwijzing heeft het kind feitelijk recht op aanvullende ondersteuning, zo lang het op het vmbo zit. Scholen voor voortgezet onderwijs krijgen extra geld voor leerlingen met lwoo. Daarom moet het kind eerst 'een aanwijzing' lwoo ontvangen. De school voor voortgezet onderwijs gebruikt het geld voor aanvullende ondersteuning.

Uitstroomperspectief (UPP)

UPP	Uitstroom V(S)O	Leerachterstand	Leerrendement
Theoretisch	VMBO gemengd of theoretisch	0,5 jaar	92%
VMBO	VMBO kader	1,5 jaar	75%
LWOO	VMBO basis met of zonder leerwegondersteuning	2 jaar	67%
PrO 1	Praktijkonderwijs	3 jaar	50%
PrO 2	Praktijkonderwijs of VSO Cluster 3	4 jaar	33%

11 Schoolklimaat

Naast het ontwikkelen en stimuleren van kinderen op het cognitieve vlak, vinden wij het aanleren van sociale vaardigheden op school minstens net zo belangrijk. De school is een KiVa-school en daardoor werken we in de praktijk actief aan een goede sociale omgang. We vinden het van essentieel belang om hier consequent en in een doorgaande lijn aandacht aan te besteden.

KiVa; ieder kind een fijne schooltijd

We zijn sinds het schooljaar 2016-2017 gestart met KiVa. KiVa vindt net als wij, dat ieder kind recht heeft op een fijne schooltijd. KiVa wil hier samen met scholen aan werken. Daarvoor biedt KiVa een schoolbreed programma, gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Binnen KiVa ligt de nadruk op de groep als geheel, en dus niet op individuen zoals pesters, slachtoffers, populaire kinderen of kinderen die weinig vriendjes en vriendinnetjes hebben. Vandaar ons motto: samen maken we er een fijne school van!

KiVa is het eerste en enige programma in Nederland op het gebied van sociale veiligheid en pesten waarvan wetenschappelijk is bewezen dat het werkt! Uit onderzoek blijkt onder meer dat op KiVa-scholen:

- kinderen zich prettig en veilig voelen en dat er aanzienlijk minder wordt gepest (63% afname),
- kinderen meer positieve relaties hebben, zich beter kunnen inleven en sociaal vaardiger zijn,
- kinderen samen problemen oplossen en er minder ruimte wordt ingenomen door (groeps)problemen,
- er een beter leerklimaat is dat zorgt voor betere leerprestaties,
- leerkrachten beter en positiever worden beoordeeld door kinderen.

Uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen blijkt dat op KiVa-scholen pesten met meer dan de helft afneemt. KiVa is een lerend project: in de komende jaren zal KiVa nauw blijven samenwerken met de Rijksuniversiteit Groningen om te zorgen dat KiVa nog beter wordt in het terugdringen van pesten en bevorderen van een positieve sfeer. KiVa zal dit doen door de inzet van wetenschappelijk onderzochte effectieve werkwijzen.

KiVa gelooft in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces. De pester heeft een belangrijke rol, maar alleen komt hij nergens. Er zijn naast de pesters en slachtoffers, ook meelopers, aanmoedigers, verdedigers en buitenstaanders. Pesten los je daarom op in de groep. Er worden geen leerlingen uit de groep gelicht, omdat er vanuit wordt gegaan dat iedereen in de groep een bepaalde rol heeft. KiVa geeft leerkrachten en onderwijs ondersteunend personeel kennis en vaardigheden om positieve groepsvorming te stimuleren. De sleutel voor het aanpakken van pesten ligt vaak bij omstanders die er niet direct bij betrokken zijn.

KiVa gaat daarbij vooral uit van het voorkomen van pesten (preventie). Het preventieve gedeelte van KiVa bestaat uit onder meer tien thema's met diverse lessen, een computerspel voor leerlingen, training voor leerkrachten en monitoring van de leerlingen.

Als pesten of andere groepsproblemen zich toch voordoen, is er een curatieve aanpak (groepsgesprekken, steungroepaanpak en/of herstelaanpak) met een duidelijk stappenplan om het op te lossen.

KiVa is vanaf 2012 in Nederland onderzocht in de bovenbouw van het regulier basisonderwijs. Inmiddels is KiVa een schoolbreed programma voor het regulier basisonderwijs. Dat betekent dat wij materiaal hebben voor de groepen 1 t/m 8.

12 Afspraken en regels

Om met plezier met elkaar te kunnen samenwerken, zijn afspraken en regels nodig. Ook op onze school hebben we met elkaar afspraken gemaakt en regels opgesteld. In het (digitaal) handboek “Zo zijn onze manieren” vindt u de afspraken, rites, routines en regels.